

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

Як в Україні зробити cashless economy

Руслан Кравець

**Заступник директора департаменту стратегії
та реформування банківської системи**

Розвиток безготівкової економіки вигідний для усіх учасників грошових відносин

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Для
держави

- Підвищення бази оподаткування
- Зниження обсягів тіньової економіки та декриміналізація
- Скорочення витрат: обслуговування грошового обігу, друк банкнот
- Безготівкові кошти знаходяться в економіці
- Монетизація пільг (оплата по факту використання)

Комерційний
сектор

Банки

Торговці

- Скорочення операційних витрат (на послуги з інкасації, касирів)
- Знання свого клієнта: розширення клієнтської бази за рахунок додаткових переваг, рекламних акцій (cross-sales, co-brand, cash-back, rewards)
- Зростання комісійного доходу, ліквідності
- Збільшення середнього чеку
- Підвищення захисту від шахрайських дій
- Пропозиція нових сервісів та послуг

Для громадян

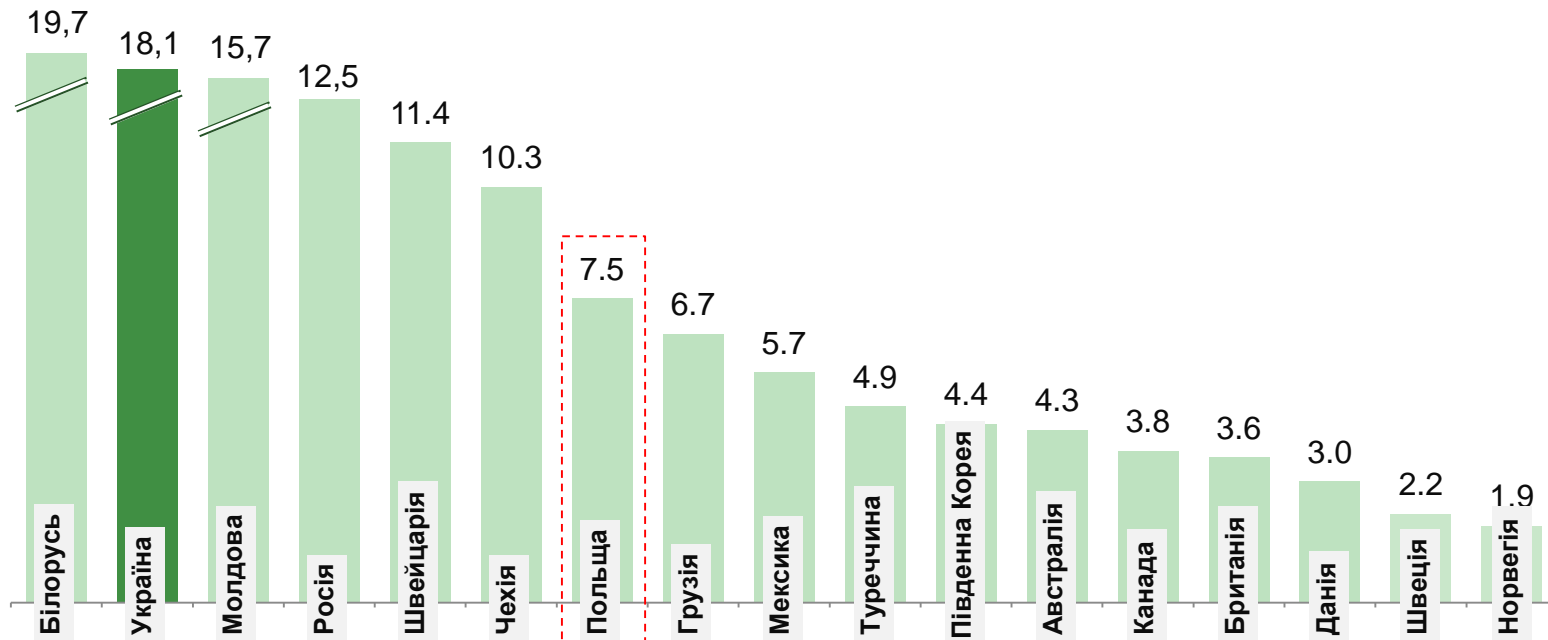
- Зручність у використанні
- Доступ до додаткових сервісів та можливостей
- Підвищення захисту від шахрайських дій

Україна належить до групи країн з високим показником рівня готівки в економіці

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Співвідношення M0 до ВВП у світі у 2014 році, %¹⁾

- Рівень готівки залежить від багатьох факторів:
  - рівень розвитку економіки та рівень розвитку безготівкових платежів
  - частка тіньового сектору
  - рівень проникнення термінальної мережі
  - культура, рівень грамотності населення та мотивація
- Низький показник співвідношення M0 до ВВП для країн Західної Європи пов'язаний з тривалим процесом змін у традиціях використання готівки

Розвинуті країни знижують рівень використання готівки, що сприяє росту економіки, підвищує рівень прозорості та спонукає до активного розвитку сучасних сервісів та технологій

Джерело:

¹⁾ Дослідження Riksbank (Швеція)

Більше 50% доходів домогосподарств отримуються безготівково, проте 80% витрат здійснюються у готівковій формі

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

■ Безготівка
■ Готівка

Доходи домогосподарств за місяць 2015 р., грн.

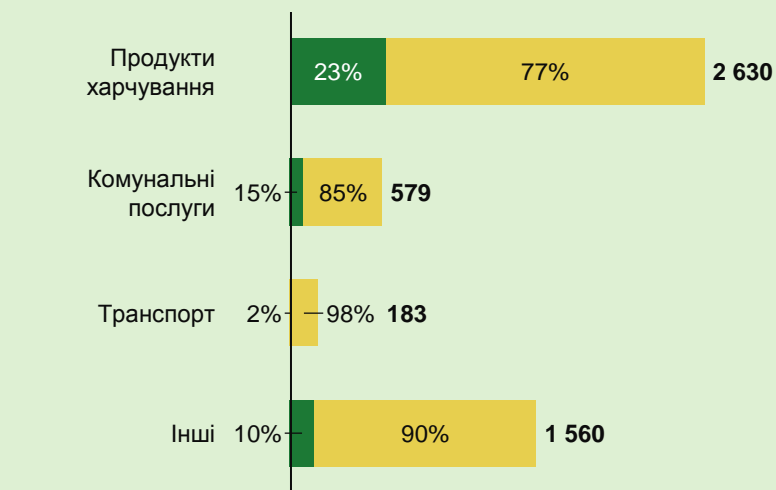
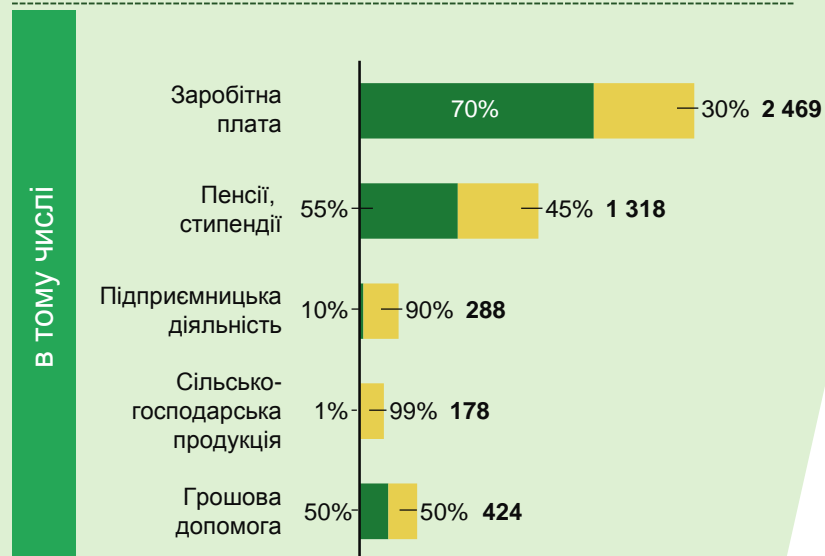
Витрати домогосподарств за місяць 2015 р., грн.

Середній дохід 4 677

Безготівка	58%
Готівка	42%

Витрати 4 952

Безготівка	17%
Готівка	83%

Успішна реалізація проекту лежить у гармонійному поєднанні впливу на усі елементи системи

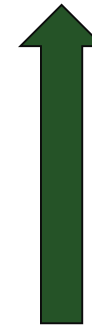
1 Попит на готівку

- Підвищення вартості готівкових коштів
- Зниження граничної суми розрахунку готівкою
- Економічні стимули для розвитку СІТ компаній

2 Розвиток безготівкових транзакцій

- Подальший розвиток міжнародних ПС
- Розвиток національної ПС «Простір»
- Розвиток E-money
- Розвиток альтернативних небанківських платіжних систем

3 Інфраструктура

- Розвиток мережі POS-терміналів у комерції
- Розвиток електронних каналів прийому платежів, в т.ч. mobile payments

4 Звички споживачів та мотивація

- Підвищення рівня обізнаності про безготівкові розрахунки та фінансову грамотність
- Мотивація користувачів для використання безготівкових розрахунків

! Поступове зниження частки готівкового обігу на користь безготівкового має забезпечуватись з урахуванням загального стану економіки шляхом створення економічних стимулів розвитку безготівкових розрахунків

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Концептуальний огляд дорожньої карти Cashless economy

Cashless economy

- Розвиток НПС Простір
- Розвиток альтернативних каналів та інструментів оплат
- Впровадження Direct Debit
- Сприяння розвитку еквайрингових сервісів
- Поступове зниження готівкового обігу на користь безготівкового
- Привернення уваги до безготівкових розрахунків

Пов'язані проекти та ініціативи

- Концепція організації готівкового обігу в Україні
- Підвищення рівня фінансової обізнаності в Україні
- Впровадження BankID, ISO 20022 (IBAN)

Рекомендовані ініціативи для інших держорганів

- Впровадження безготівкової оплати у транспорті
- Переведення пенсій та соціальних виплат у безготівкову форму
- Розвиток інфраструктури державних безготівкових платежів
- Розширення комерційної інфраструктури прийому безготівкової оплати

Легенда: Попит на готівку

 Розвиток безготівкових транзакцій

 Інфраструктура

 Звички та мотивація

Впровадження технологій потребує підтримки та лідерства за деякими напрямками

			Лідери	Потенціал поширення	Заходи для розвитку
Фізична присутність	Платіжні картки	Міжнародні системи	<ul style="list-style-type: none"> • Visa • MasterCard 	→	Не потребує стимулювання
		Внутрішні	<ul style="list-style-type: none"> • Простір 	↗	✓ Є ключовим елементом для зниження вартості операцій
	Альтернативні технології	QR рахунки інше	Немає лідеру	↗	✓ Перспективний напрямок альтернативних оплат
		Мобільні платежі	<ul style="list-style-type: none"> • Київстар • Водафон 	↗	✓ Технології на початковій стадії розвитку
Віддалені операції	Одноразові	WEB	<ul style="list-style-type: none"> • Visa verified • MC security • P2P 	→	Не потребує стимулювання, але необхідне впровадження засобів безпеки
		Internet-banking	<ul style="list-style-type: none"> • Privat24 • AlfaBank 	→	Не потребує стимулювання
		Mobile banking	<ul style="list-style-type: none"> • Privat24 • ПУМБ 	↗	Не потребує стимулювання
		Міжнародні та локальні ПС	<ul style="list-style-type: none"> • PayPal • EasyPay 	↗	✓ Потребує підтримки для виходу та розвитку
	Регулярні	Direct debit	<ul style="list-style-type: none"> • Portmone 	↗	✓ Потребує лідерства в поширенні білінгових послуг

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Візія обігу коштів в економіці України в 2020 році

	2014	2015	2020 ¹⁾
M0/ВВП, %	18,1	14,6	9,5
Безготівкові розрахунки²⁾, %	25	31	55
POS <small>тис.шт. млн. чол.</small>	4,7	4,5	11,0
НПС «Простір»³⁾, %	1,46	0,73	30

- Домогосподарства, підприємства та державні інституції використовують безготівкові платіжні засоби, включаючи інноваційні платіжні інструменти, обізнано та звично, із розумінням їх ефективності та безпеки здійснення платежів
- Створені усі умови для безпечного та вигідного здійснення безготівкових взаєморозрахунків та існування сучасної і конкурентоздатної національної платіжної системи
- Відсутні будь-які бар'єри у доступі та використанні платіжних сервісів, що забезпечують безготівкове здійснення транзакцій

Джерело:

¹⁾ Попередній прогноз

³⁾ Частка НПС до загальної кількості активних карт в обігу

²⁾ Карткові операції за обсягом

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Додатки

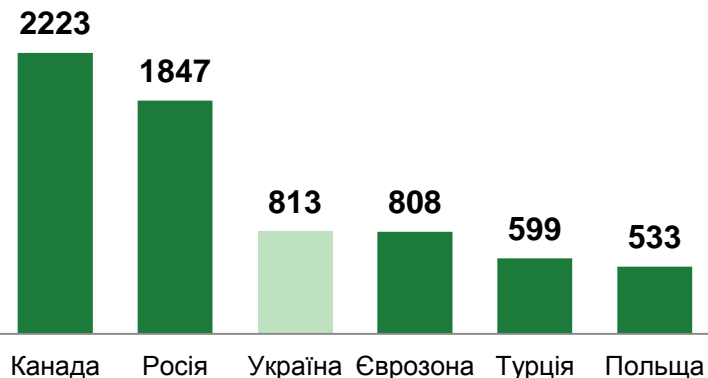

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

За показниками розвитку інфраструктури Україна поступається розвинутим країнам

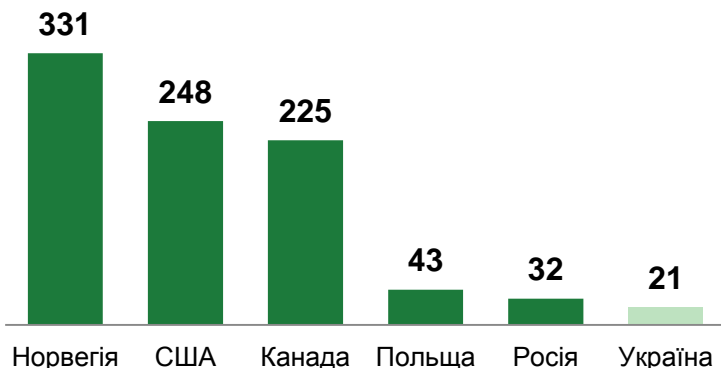
Кількість банкоматів

на 1 млн. населення у 2014 р., шт.¹⁾

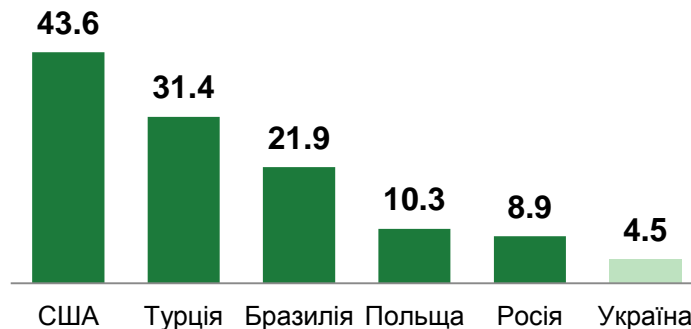
Кількість безготівкових операцій

на душу населення, шт.³⁾

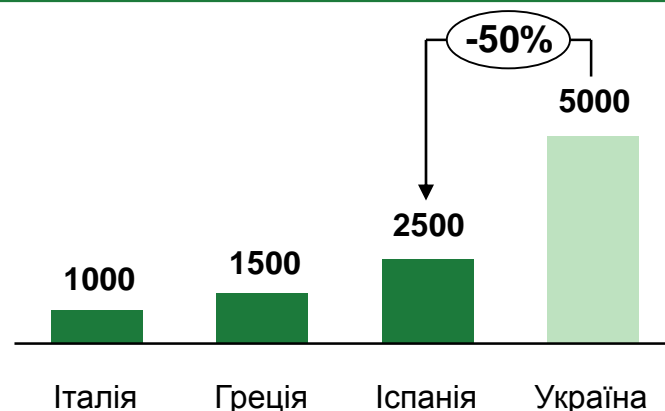
Кількість POS-терміналів

на 1 млн. населення, тис. шт.²⁾

Розмір лімітів за розрахунками готівкою, євро⁴⁾

готівкою, євро⁴⁾

В Україні високе проникнення банкоматів, проте за іншими показниками інфраструктура платежів менш розвинута

Джерело:

¹⁾ World Bank // <http://data.worldbank.org/indicator/FB.ATM.TOTL.P5>

²⁾ за даними Проекту продуктивності McKinsey (Finalta) 2015 рік

³⁾ дослідження Riksbank (Швеція)

⁴⁾ НБУ

Низький рівень проникнення POS терміналів в Україні створює передумови для існування готівково насиченої економіки

Інфраструктура прийому платежів в Україні (POS), шт. на 1 млн. населення, 2015 рік:

